

TOIMINTAKERTOMUS 2010

HUUSSIKORTTELI OmaMökki10 -messuilla Helsingin Messukeskuksessa oli Käymäläseura Huussi ry:n vuoden 2010 kotimaista keskeistä toimintaa. Ulkomailla toimintaa oli Venäjällä Karjalassa ja Afrikassa; Sambiassa ja Swazimaassa. Näissäkin koulutus oli keskeisellä sijalla.

1. YLEISTÄ

Vuonna 2002 perustetun puoluepoliittisesti sitoutumattoman yhdistyksen Käymäläseura Huussi ry:n (KSH) tarkoituksena on tuoda eri yhteyksissä esille ja edistää erilaisin tavoin kuivasanitaatioon perustuvaa DT -teknologiaa (dry toilet technology) tasavertaisena vaihtoehtona huuhtelukäymälään perustuvalla teknologialle. DT -teknologiaan kuuluu olennaisena osana ihmisten jätösten (kansantuotteen) asianmukainen käsittely, hallittu ja hygieeninen ravinnekierto sekä puhdas juomavesi ja vesistöjen suojeleminen.

Kertomusvuosi oli yhdistyksen yhdeksäs toimintavuosi. Toiminnan painopiste oli edelleenkin pääosin ulkopuolisella rahoituksella toteutetuissa hankkeissa. Niiden tavoitteena oli kasvattaa kokemus- ja tietovarantoa eli saada osaamista sekä kotimaan että maailmanlaajuisen kuivasanitaation valistustyöhön. Jokaisella ihmisellä pitäisi olla oikeus terveelliseen ympäristöön ja sitä edistävään sanitaatioon. Toistaiseksi asianmukainen sanitaatio puuttuu noin 2,6 miljardilta ihmiseltä, siis kolmannes maailman väestöstä on vailla käymälää. Suomessa kuivakäymälöitä on pääasiassa vapaa-ajan asunnoissa. Tosin mökkien varustelun myötä on huomattavissa siirtymistä vesikäymälään, mutta myös sisäkuivakäymälöitä hankitaan mökkeihin. Hajajätevesiasetus (209/2011) ja sen jätevesien puhdistusvaatimukset luovat paineita siihen, että vesikäymälän tilalle tuodaan kuivakäymälä myös vakituiseen asumiseen.

Kouluttaminen ja tiedottaminen olivat kuluneen toimintavuoden pääteemat. Suomalaiset kuivakäymälät 2009 – esitettä postitettiin moneen kuntaan ja hankkeeseen. Hankkeista tehdyt opinnäytetyöt on saatu mediassa esille.

Yhdistyksen hallituksen jäsenet joutuivat tekemään edelleenkin vapaaehtoistyötä, jotta toiminta ja rahoitus pysyisivät tasapainossa. Erilaisten tukihakemusten valmistelu tehtiin lähes poikkeuksetta vapaaehtoisesti.

KSH:ää pidetään jo toimivana ja uskottavana yhdistyksenä, mutta mitään pysyvää tukirahoitusta ei kuitenkaan ole löytynyt. Uusia yhteistyökumppaneita on tullut toimintavuoden aikana. Useat yhteistyöehdotukset ovat olleet kuitenkin niin vaativia, ettei yhdistys nykyisillä resursseillaan voisi edes harkita vastaavansa niihin.

Jäsenmäärä on pysynyt suunnilleen samana, mutta kyselyjen määrä kasvaa koko ajan, mikä kertonee toiminnan tarpeellisuudesta. Yhdistyksen strategian uudistamisen tarve on ilmeinen ja strategian tekoa on jatkettu. Strategian laatimista jatkettiin vuoden lopussa jäsenkyselyllä, johon saatiin runsaasti vastauksia. Kyselyn tulokset esitetään uuden strategian yhteydessä.

2. HALLINTO

Yhdistyksen toimisto sijaitsee Tampereen keskustassa Kauppakadulla toisessa kerroksessa. Pääsääntöisesti toimistolla työskentelee kolme projektivetäjää ja toimistos sihteeri. Lisäksi toimistolla työskentelee myös harjoittelijoita, mistä johtuen kaikille ei ole aina tarjota omaa työpistettä tai tietokonetta.

Yhdistys on Tampereen Ekokumppanit Klubin yhteisöjäsen, Kehitysyhteistyön palvelukeskus KEPA:n ja Suomen vesifoorumi ry:n jäsen (FWF) sekä jäsenenä ulkomaisissa yhteisöissä; WTO, WTA ja SuSanA.

Hallitus

Yhdistyksen hallitukseen kuuluivat toimintavuonna 2010 varsinaisina hallituksen jäseninä Mia O'Neill (pj.), Antti Raita (vpj.), Raini Kiukas (rahastonhoitaja), Pekka Pietilä, Krista Salonen, Jaana Röytiö, Asko Valkama sekä varajäseninä Anneli Halme, Suvi Holm, Heikki Iisalo, Asta Rajala ja Päivi Välimäki. Sihteerinä on jatkanut hallituksen ulkopuolelta Minna Paavola. Tilintarkastajana toimi Raili Hannus ja varatilintarkastaja Marja Kartastenpää. Hallitus kokoontui 9 kertaa ja käsiteltyjen pykälien määrä edellisen vuoden tapaan oli lähes 200. Lisäksi hankkeilla oli omia ohjausryhmiä, jotka kokoontuivat tarvittaessa.

Yhdistyksen toimintavuoden kevätkuukauskokous pidettiin Hämeen luontokeskuksessa Tammelassa 11.4.2010. Kevätkuukauskokouksen avasi projektipäällikkö Tapani Eskola kertoen Metsähallituksen Käymälät kuntoon- projektista. Syyskuukauskokous oli perinteiseen tapaan maailman käymäläpäivänä 19.11, ja paikkana tänä vuonna toimi Ympäristötietokeskus Moreenia. Vuosikokouksen avasi valtiotieteiden ylioppilas Pia Engström kertomalla omasta käymälän käyttäjän profiilia tarkastelevasta pro gradustaan.

Jäsenistö

Jäsenistön määrä oli vuoden 2010 lopussa noin 400 henkilöjäsentä, 19 yritysjäsentä ja kahdeksan yhteisöjäsentä. Uusia jäseniä tulee ja vanhoja poistuu koko ajan.

Henkilöstö

Yhdistyksellä ei ollut vakituista hallintohenkilökuntaa; toistaiseksi oli palkattuna sihteeri, harjoittelijoita ja hankehenkilökuntaa. Sari Huuhtanen jatkoi projektipäällikkönä sekä Sambian kuivasanitaatiohankkeessa (ZASP), Lusakan kuivasanitaation kehittämishankkeessa että Swazimaan Msunduzan kuivasanitaatiohankkeessa Jenni Koiviston lisäksi. Susanna Pakula koordinoi Karjalan kylien sanitaation kehittäminen 2010 -hanketta Venäjän Karjalassa. Minna Paavolan valmistuttua 2010 kesällä, hän jatkoi määräaikaisena yhdistyksen toimistosihteerinä. Minna Paavola avusti lisäksi mm. koulutuksissa, messutapahtumissa ja hankkeiden nettisivujen teossa.

3. TIEDOTUSTOIMINTA

Tähän on koottu joitakin tiedotuksen kannalta tärkeitä toimintoja ja tapahtumia. Yhdistyksellä ovat käytössä www.huussi.net ja www.drytoilet.org -sivut. Useimmista tapahtumista on lähetetty erikseen lehdistötiedotteita. Tiedotteiden tuottamisesta ja lähettämisestä on vastannut Asta Rajala. Yhdistys meni myös Facebookiin, jossa oli vuoden lopussa noin 500 kannattajaa.

DT -keskukset, eli kuivakäymälöiden myyntiin keskittyneet kaupat, toimivat myös neuvontapisteinä ja tiedottavat myös KSH:n toiminnasta sekä hyödyntävät yhdistyksen tekemää valistusmateriaalia. DT -keskuksia on kolme; Turussa, Tampereella ja Degerbyssä.

HUUSSIKORTTELI OmaMökki 2010 -messut

Helsingin Messukeskuksessa järjestetään vuosittain Vapaa-ajan asumisen messut, joista yksi osa on OmaMökki -messut. Tämä messupaikka on jo muutamia vuosia ollut yhdistyksen tärkein tiedottamistapahtuma. Vuonna 2010 oli jo neljäs kerta, kun kaikkia yritysjäseniä oli pyydetty mukaan yhteiseen osastoon HUUSSIKORTTELIIN. Korttelin saama suosio on jatkunut suurena. Entiseen tapaan yhdistyksen päivittäin järjestämät tietoiskut ovat olleet myös erittäin suosittuja. Lisäksi OmaMökki -messujen yhteydessä pidettiin erillinen maksuton seminaari, johon otti osaa yli 100 henkilöä.

KUIVIKE -lehti

Yhteistyössä Sydän-Hämeen lehden kanssa saatiin neljäs KUIVIKE – niminen lehti, joka valmistui parahiksi kevään messuille. Lehteen on koottu ajankohtaistietoa, ja sen kustannukset katettiin pääosin mainostuloilla. Lehden toimituksesta vastasi Asta Rajala.

KURSSI- JA NEUVONTATOIMINTA

Yhdistystä pyydettiin mukaan moneen tapahtumaan ja tilaisuuteen. Tavoitteena oli kuitenkin se, että ilmaisista käynneistä luovutaan ja vähintäänkin matkakulut pyrittiin saamaan tapahtuman järjestäjiltä. Seuraavassa luettelo (ei kattava) tapahtumista, joihin on otettu osaa tai järjestetty itse.

12.-14.2. ASTA- rakentaja messut, Tampere, neuvontapiste jätevesikorttelissa
23.3. Maailman vesipäivä tapahtuma, TAMK, Tampere
24.3. Kymenlaakso maaseutufoorumi, Imatra
7.5. Vesihuoltopäivä, Loppi
13.-15.5. Kesäpiha 2010 – Puutarhamessut, Oulu
22.5. Mahdollisuuksien tori, Tampere
29.-30.5. Maailma kylässä – festivaali, Helsinki
17.6. Tekniikka työelämää palvelemaan (TEP), Tampere, Sanitaatiota käsittelevä luentotilaisuus Moreeniassa
18.-19.6. Kyrönmaan jätevesi – messut, Laihia
18.-20.7. Kylä kelpaa – messut, Tammela
28.8. Jätevedet putkeen Suunpohjassa, Teuva
11.9. Pistä paremmaksi – jätevesimessut, Kurikka
18.-19.9. Vaasan Rakennusmessut
8.-9.11. ECO TOILET, Turku, MINWA-hankkeen, Turun AMK:n ja Valonian järjestämä seminaari
19.11. Maailman käymäläpäivä, Tampere, vuosikokouksen yhteydessä Pia Engströmin luento

VUODEN HUUSSITEKO –PALKINTO

Suomen Turusta 2002 ansiokkaalla tavalla aloitettua Vuoden huussiteko -palkintokäytäntöä jatkettiin. Vuoden 2010 palkinnon sai professori Tuula Tuhkanen, jonka panos Dry Toilet 2009 -konferenssin onnistumisessa oli arvokas ja korvaamaton. Myös hänen järjestämänsä verkkokurssi ja prekonferenssi ovat olleet onnistuneita. Palkinto luovutettiin Tampereen teknillisellä yliopistolla. Talikkoa luovuttamassa oli yhdistyksen hallituksen jäseniä.

4. YHTEISKUNNALLINEN TOIMINTA

Käymäläseuran strategia on olla sanitaation asiantuntijana niin kotimaassa kuin ulkomaillakin. Tähän tavoitteeseen on pyritty aktiivisella yhteistyöllä viranomaisten ja muiden alan järjestöjen kanssa sekä kansainvälisten hankkeiden ja konferenssin avulla. Lisäksi harjoittelijoiden käyttäminen hankkeissa ja opinnäytetyöt ovat merkittävä osa tätä asiantuntijuuden saamista.

Yhdistyksen merkitys työllistäjänä ja harjoittelupaikkojen antajana on merkittävä. Vuodesta 2004 lähtien työllistettyinä on ollut neljä henkilöä, harjoittelijoina 25 opiskelijaa, projektityöntekijöinä kahdeksan henkilöä ja opinnäytteitä on valmistunut 11 kpl. Näiden valvonta ja ohjaus on tehty yhdistyksen henkilökunnan voimin. Vuonna 2010 on ollut yhteensä kahdeksan harjoittelijaa ja kunkin harjoittelujakson kesto on ollut kolme kuukautta. Opinnäytetöitä on ollut tekeillä 5 kpl.

Suomessa ei tällä hetkellä ole samalla tavalla kuivasanitaatioon erikoistuneita järjestöjä, ja on ensiarvoisen tärkeää että KSH tuo itseään selkeästi esille. Tarvitaan aktiivisia kannanottoja sekä näkyvää toimintaa ruohonjuuritasolta ylöspäin, jotta yhdistys pääsee tähän tavoitteeseen. Jonkin verran on kirjoittelua ollutkin, mutta vielä niukalti. Ravinnekierroksen pakko eli fosforin määrän rajallisuus pakottaa yhteiskunnat miettimään ravinteiden talteenottoa. Puhdistamoiden lietteiden ravinteet eivät päädy ruuantuotantoon.

KSH on omien ulkomaisten hankkeidensa lisäksi mukana muutamassa muussa hankkeessa asiantuntijana. Yhdistys on mm. edustettuna Kestävä Tulevaisuus ry:n Bahir Dar SAWE-hankkeen (Etiopia) ja Wimma Liikuttaa ry:n Kawangwaren kuivasanitaation kehittämisprojektin (Kenia) ohjausryhmissä. Lisäksi yhdistys on antanut suunnittelu/konsultointi/materiaaliapua usealle järjestölle Suomessa ja ulkomailla. Ympäristöakatemian kutsuseminaarissa 7.–8.6.2010 (Miten Suomen rannikkovesien rehevöityminen pysäytetään? – poliittisista linjauksista käytännön toimiin) yhdistyksen edustajana Raini Kiukas sai olla kertomassa yhdistyksestä ja näkemyksiään ravinnekierrosta. Maailma kylässä – festivaali kokoaa Suomen järjestöjä yhteen ja KSH on saanut hyvin näkyvyyttä siellä.

Sotshin vuoden 2014 olympialaiset ovat kuivakäymälän näkökulmasta katsottuna merkittävä tapahtuma. Siellä osa suorituspaikoista varustetaan kuivakäymälöillä. Venäjän käymäläyhdistyksen RTO:n kanssa on syntymässä yhteistyötä käymälöiden suunnittelussa ja huollon järjestämisessä. Tekes on ollut osin auttamassa tämän yhteistyön kehittymistä. Muutoinkin yhteistyön askelia Tekesin vesiohjelmaan on saatu aikaiseksi.

5. PÄÄTTYNEET JA MENEILLÄÄN OLEVAT HANKKEET ULKOMAILLA

Seuraavat kehitysmaa – ja lähialuehankkeet on toteutettu ulkoasiainministeriön tuella. Hankerahoitus kattaa 85% hyväksytyistä kuluista. Loppuosasta 7,5% voi olla vapaaehtoistyötä ja loput on oltava selvää rahaa. Vapaaehtoistyötä on saatu tehtyä mm. harjoittelijoiden avulla, hankehenkilökunta ei voi tehdä vapaaehtoista työtä. Harjoittelijoita ja opiskelijoita on ollut kaikissa hankkeissa.

Sambia kuivasanitaation kehittäminen, (ZASP), Kaloko (2006-2011)

ZASP -hankkeella yhdistys pyrkii yhdessä paikallisten asukkaiden kanssa parantamaan Sambian Luansobe-Luankuni -alueen (Kaloko) noin 10 000 asukkaan sanitaatio tilaa ja lisäämään sitä kautta ihmisten hyvinvointia ja tietoisuutta sanitaatio- ja hygienianäkökohtien tärkeydestä. Paikallisena kumppanina toimii Kaloko Trust. Hanke on edennyt sekä koulutuksien että käymälöiden rakentamisen avulla. Lisäksi hanketta on laajennettu siten, että alueelle on käymälöiden lisäksi tehty käsipumpullisia porakaivoja (yht. 10 kappaletta) ja perustettu kyläkohtaisia vesikomiteoita, jotka vastaavat kaivojen kunnossapidosta. Hanke on ulkoministeriön rahoittama ja omarahoitusta on saatu kerättyä huussikummien ja -lahjoitusten avulla.

Lusakan kuivasanitaation kehittäminen (2008-2013)

Sambian pääkaupungin Lusakan lähiössä, Madimbassa 2008 aloitetulla hankkeella parannetaan alueen sanitaatiota ja vesihuoltoa rakentamalla käymälöitä ja vesipisteitä sekä järjestämällä koulutusta mm. hygieniasta ja käymäläjätteen lannoitekäytöstä kotipuutarhoissa. Hanke on myös kehittänyt alueen jätehuoltoa sekä pyrkinyt vaikuttamaan Sambian hallintoon, jotta kuivakäymälät tulisivat keskeiseksi sanitaatoratkaisuksi koko Sambian laajuisesti. Paikallisena kumppanina toimii NECOS. Toimintavuonna 2010 hanke sai jatkorahoituspäätöksen ulkoministeriöstä vuosille 2011-2013.

Msunduzan kuivasanitaatiohanke Swazimaassa (2007-2011)

Keväällä 2007 yhteistyössä Turun ammattikorkeakoulun kanssa käynnistetty Swazimaan hanke tähtää Swazimaan pääkaupungissa Mbabanessa sijaitsevan Msunduzan asuinalueen sanitaatiohygienian ja

käymäläjätehuollon parantamiseen. Paikallisena kumppanina toimii Swazimaan Pelastusarmeija, jolla on klinikka Msunduzan alueella. Vuoden 2010 aikana jatkettiin sanitaatiokoulutuksia, uudistettiin toimintatapoja, tehtiin uudet piirustukset kuivakäymälöille ja rakennettiin käymälöitä sekä yleisille paikoille että kotitalouksille. Lisäksi tehtiin tutkimus hankkeen vaikutuksista sukupuolten väliseen tasa-arvoon. Paikalliskoordinaattori Swazimaassa vaihtui vuonna 2010 ja tästä aiheutuneen pienen viiveen jälkeen toiminta lähti jälleen pyörimään uudella teholla. Hanketyöntekijänä toimii Jenni Koivisto ja hanketta ohjaa ohjausryhmä.

Karjalan kylien sanitaation kehittäminen (2010)

Karjalan kylien sanitaation kehittämishankkeessa on tehty vuonna 2010 kattava vesihuollon kokonaistarkastelu ja kaivojen riskikartoitus Soutjärven kylässä, josta on vastannut Matleena Pyhälähti, sekä on edetty toteutusvaiheeseen Kizhin saarella ja Matkachissa lähellä Petroskoita. Raini Kiukas on suunnitellut käymälät, ja piirustukset on tehnyt harjoittelija Tomi Kananaja (TAMK). Käymälärakennukset on suunniteltu elementeistä, joten ne voidaan rakentaa verstaalla ja kuljettaa sieltä paikan päälle pystytettäväksi. Kizhin ulkomuseon alueelle on rakennettu kolme yksipaikkaista käymälää (Biolan Populet 300 ja Green Toilet), joista yksi on helposti siirrettävä (Biolan Populet 200) ja Karjalan opetusministeriön Matkachin lasten leirikeskukseen yksi 2-paikkainen käymälä (Green Toilet). Tampereen ammattikorkeakoulun (TAMK) harjoittelijat Andriy Kiuru ja Sidney Kitchen olivat kesä-elokuun Karjalassa tekemässä maastonselvityksiä ja osallistumassa toteutukseen. Suomesta käytiin yhdessä harjoittelijoiden ja suunnittelijoiden kanssa katsomassa kohteiden toteutusta syyskuun lopulla. Kizhin saarelle on suunniteltu myös harmaavesilaitteiden asennusta, mutta niiden toteutus on siirtynyt kesälle 2011, samoin koululaisille suunnitellun opetuspaketin käyttöönotto.

6. TALOUS

Toimintavuonna 2010 kirjanpidon ja palkanlaskennan hoiti edelleen Messukylän toimistopalvelu Oy ja yhdistyksen pankkina toimi Kangasalan Osuuspankki. Yhdistyksen toiminta hankkeineen on kasvanut huomattavan suureksi vain tilapäis- ja vapaaehtoistoiminnalla tapahtuvaksi. Tästä syystä seurannan helpottamiseksi käytössä on ollut jokaiselle suuremmalle hankkeelle oma tilinsä. Näin voidaan seurata helpommin hankekohtaisesti tapahtumia. Kirjanpitoa on kehitetty tilinpäätöksen teon yhteydessä ja työtä jatketaan edelleen alkaneena vuonna.

Vuoden 2010 tulos on negatiivinen, -87 407,92 euroa. Tuloksen negatiivisuudesta huolimatta yhdistyksen talous on hoidettu asianmukaisesti, yhdistyksellä ei ole velkaa ja kaikki työntajavelvoitteet ja maksut on hoidettu. Yhdistys käytti kuluneena toimintavuonna toimintaansa aikaisempien vuosien ylijäämää. Sambian kummitulot ovat olleet edelleen ilahduttavalla tasolla. Muiden hankkeiden omavastuuosuuksien saaminen tuotti hankaluuksia, mutta saatiin kuitenkin hoidettua melkein ulkopuolisella rahoituksella. Yhdistyksen periaate on jäsenmaksujen ja ympäristöministeriön avustuksen käyttäminen kotimaan toimintaan. KSH kuuluu niihin valtakunnallisiin ympäristöjärjestöihin, joiden toimintajärjestöavustus, 3000 euroa, on valtion budjetissa, mutta se on täysin riittämätön. Kirjahankkeet ovat saaneet tukea Maa ja vesitekniikan tuki ry:ltä.